

Upravljanje gospodarstva v DR Nemčiji

Ko je sprejel teze prvega sekretarja CK Walterja Ulbrichta o »poenostavljenju državnega aparata in spremembi načina dela njegovih sodelavcev«, je zadnji juljski kongres CK Enotne socialistične partije sprožil o tem vprašanju diskusijo, ki se naj nadaljuje v partijskih organizacijah, državnem aparatu in predstavniških organih. Iz dokumentov, ki so bili doslej objavljeni, je mogoče sklepati, da gre za nadaljnje ukrepe decentralizacije, katerih smotnje je — kakor je rečeno v Ulbrichtovem referatu — »da se operativno vodstvo podjetij industrije in kmetijstva približa osnovi«.

Po tezah naj bi se vlada in ministrstva osredotočila na reševanje osnovnih vprašanj in na kontrolo izvajanja odlokov. Planiranje v središču naj bi se osredotočilo na osnovna vprašanja razvoja gospodarstva in na zagotovitev pravih proporcij. Državna planska komisija in šele nedavno ustanovljeni gospodarski svet naj se združita v en organ. Predlaga se ukinitve sveta za gradbeništvo pri vladi, državnega sekretariata za lokalno gospodarstvo in ministrstva za delo.

Najzanimivejša predlagana sprememba v centralnem aparatu je vsekakor ukinitve glavnih uprav pri ministrstvih, ki so doslej vodile podjetja. Po tezah jih je treba spremeniti v samostojna operativna vodstva, ki bi imela sedanjim združenjem državnih podjetij podoben značaj. Ti organi naj bi po tezah bili financirani iz dobičkov ustrezne industrijske veje. V okviru takega združenja »dela vsako podjetje samostojno, na temelju gospodarske-

ga računa — ima samostojno bilanco dobička in izgube«. Iz tez ni razvidno podrobneje, kakšen naj bi bil odnos med podjetjem in združenjem, ki mu bo pripadalo. Podjetja so že doslej imela lastno bilanco in so poslovala po načelu gospodarskega računa.

Pristojnosti lokalnih organov naj bi se razširile še z nekaterimi pooblastili. Določeno število državnih kmetijskih in gozdarskih posestev naj bi prešlo iz pristojnosti okrožja v pristojnost okraja. V nekaterih okrajih naj bi se strojno traktorske postaje poskusno podredile okraju. Veleblagovnice in hoteli, ki so jih doslej vodili iz centra, se bodo podredili okrožjem, vendar jih bodo z nekaterimi predmeti še naprej oskrbovali centralni organi.

Kar se tiče podjetij, naj bi se njihova gospodarsko operativna samostojnost krepila, vendar teze ne vsebujejo podrobnosti o tem. Velika podjetja bazične industrije, ki imajo značaj kombinata, naj bi ostala še naprej neposredno podrejena ministrstvom. V tezah je rečeno, naj bi delavci »tesneje sodelovali pri pripravljanju in izvajanju plana«; delavski odbori v podjetjih, o katerih ustanovitvi je centralni komite konec lanskega leta prav tako objavil teze, niso omenjeni.

Teze vsebujejo tudi določene splošne postavke o tem, kakšen naj bo slog dela sodelavcev državnega aparata in v njih je rečeno, naj bi uslužbenci od časa do časa sami sodelovali v proizvodnji v podjetjih. Tistim, katerih delovna mesta bodo z reorganizacijo opuščena, bodo poskušali novo zaposlitev v proizvodnji.

MONGOLSKA LJUDSKA REPUBLIKA

Ta azijska republika, ki je obkrožena z LR Kitajsko in ZSSR, se razprostira na površini približno milijon in pol kvadratnih kilometrov. Prebivalcev šteje približno milijon. Pokrajina je zelo gorata in ima mnogo živo pisanih pašnikov na nadmorski višini nad tisoč metrov.

Do zmage ljudske revolucije je bilo gospodarstvo večinoma naravno. Poljedelstvo je bilo šele v začetku razvoja. V državi je bilo le nekaj obrtnih delavnic. Živinoreja, s katero se je ukvarjalo 90 odstotkov prebivalstva, se je razvijala zelo primitivno: ni bilo niti veterinarjev niti drugih strokovnjakov, krme za živali niso pripravljali. Od 9,6 milijona glav živine (l. 1918) je pripadalo fevdalcem več kakor dve petine živine.

Po vzpostavitvi ljudske lastnine nad zemljo, gozdovi in naravnimi bogastvi zemlje in o odpravi fevdalnih odnosov je prišlo do korenitih sprememb v ekonomiki. Začelo je prevladovati drobno vaško gospodarstvo, ki se je začelo razvijati vzporedno s prvimi kmečkimi proizvodnimi skupnostmi, državnimi kmetijskimi gospodarstvi in industrijskimi podjetji. Razdobje od ustanovitve Mongolske republike do l. 1940 večinoma karakterizirajo ukrepi, katerih namen je bil popolnoma odpraviti ostanke fevdalnih odnosov in tuji kapital.

Tako so bili ustvarjeni ugodni pogoji za socialistično graditev. Posebno uspešen

razvoj je doživela LR Mongolija po drugi svetovni vojni in po zmagi kitajske revolucije. V razdobju 1945 do 1956 se je povečalo število živine v republiki za 22 odstotkov, od tega v kmetijskih zadrugah za več kakor 140-krat. Samo v petih letih (1948—1952) so povečali na državnih gospodarstvih število živine za 112 odstotkov. Danes pripada 20 odstotkov živine socialističnemu sektorju. Redijo tako veliko rogato živino kakor tudi ovce, koze, kamele in konje. Obdelovalne zemlje je približno 75 tisoč hektarov, 60 % je pripada državi, glavni pridelki pa so ječmen, oves, pšenica in proso.

V zadnjem času posvečajo posebno pozornost industriji, ki je, čeprav še mlada, dosegla pomembne rezultate. Od l. 1948 do 1955 je industrija povečala proizvodnjo za 51 odstotkov, v razdobju 1945 do 1956 pa za skoraj dvakrat. Prvo mesto ima živilska industrija (posebno po zgraditvi transmongolske magistrale Moskva—Peking v dolžini 1114 kilometrov), sledi pa ji rudarstvo (premog, zlato, sol, barvaste kovine). Industrijska podjetja pripadajo državi razen maloštevilnih obrtnih delavnic, ki so privatna lastnina.

LR Mongolija se ravna po načelih Bandunške konference in teži za tem, da bi vzpostavila prijateljske odnose z vsemi državami, predvsem z državami Azije in Afrike. Bori se za mirno koeksistenco držav z različnim družbenim redom.

Naša država ima zelo dobre odnose s to daljno republiko. Konec tega meseca bo prišla na povabilo vlade FLRJ k nam na obisk državna delegacija LR Mongolije.

Potencialni pomen petrolejskega bogastva držav Srednjega vzhoda je večji kakor njihov današnji pomen kot preskrbovalcev svetovnega (posebno evropskega) tržišča. Področja okoli Perzijskega zaliva, ki se raztezajo od Irana do Iraka na severu vse do polotoka Katar, vsebujejo v svojih tleh največja doslej znana nahajališča petroleja na svetu.

Razdelitev svetovnih rezerv surove nafte na temelju ocene, ki je bila opravljena v začetku leta 1956

Nahajališča	v milijardah ton	% skupnih svet. rezerv
Severna in Južna Amerika	6.48	26.6
ZDA	4.05	16.6
Venezuela	1.46	6.7
Druge države	0.79	3.3
Države Srednjega vzhoda	17.45	71.6
Kuvait	5.48	22.5
Saudova Arabija	5.07	20.8
Iran	3.70	15.2
Irak	2.74	11.2
Druge države	0.46	1.9
Druge države sveta	0.45	1.8
Svet skupno (brez Vzhodne Evrope)	24.38	100.0

Iz teh podatkov je razviden pomen, ki ga bodo imele države Srednjega vzhoda v ne posebno daljni bodočnosti kot dobavitelji petroleja ne samo za Evropo, temveč verjetno tudi za same ZDA, ki svoje dokazane rezerve z intenzivnim izkoriščanjem naglo izčrpavajo.

Naslednja razpredelnica nam kaže razvoj proizvodnje petroleja na Srednjem vzhodu in drugih glavnih področjih (v milijonih ton):

	1938	1946	1955	1956
Svetovna proizvodnja	237	376	779	
ZDA	164	234	336	333
Venezuela	271	57	115	131
Države Srednjega vzhoda	15.5	34.0	169.9	168.4
Bahrein	1.0	1.0	1.5	1.5
Iran	10.3	19.4	27.0	26.1
Irak	4.2	4.6	33.7	32.0
Kuvait	—	0.8	54.7	54.9
Saud. Arabija	—	8.2	47.1	48.0
Katar	—	—	5.9	5.9
Druge države na svetu	67.5	51.0	158.0	—

Delež držav Srednjega vzhoda v svetovni proizvodnji, ki je znašal l. 1938 5.7 odstotka, a leta 1946 — 9 odstotkov, se je potem takem dvignil v l. 1955 na 21.8 odstotka in se nato v letu 1956 zaradi vpliva sueške krize nekoliko znižal. Glede na dejstvo, da največji proizvajalec petroleja na svetu ZDA sodelujejo v svetovni trgovini ne kot izvoznik, temveč kot neto uvoznik, je delež držav Srednjega vzhoda v svetovni trgovini petroleja in petrolejskih proizvodov neprimerno večji, kakor je njihov delež v svetovni proizvodnji. Po podatkih za l. 1952 imajo države Srednjega vzhoda skupaj z Venezuelo glavni delež v svetovnem izvozu petroleja (Venezuela 44 odstotkov, Saudova Arabija 18 odstotkov, Kuvait 17 odstotkov).